

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.41 (3401) ●

● ЧАЦВЕР, 30 КАСТРЫЧНІКА, 2014

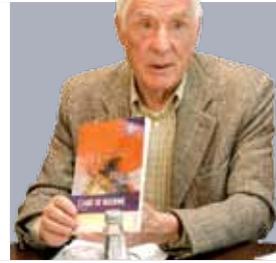
ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Афіцэр з душою паэта
Палкоўнік запасу
Уладзімір Пятроў з
Казахстана ў вершах
выказвае любоў да роднай
Беларусі **Стар. 2**

Дажынкі ўсім на радасць
Гімнам хлеба, старанным
працаўнікам і беларускай
культуры стала свята, якое ладзілі
актывісты тальяцінскай суполкі
“Нёман” ды іх сябры **Стар. 3**

Кнігі і выдаткі
Французкі пісьменнік
Мішэль Луэ падзяліўся
досведам сваёй працы
з беларускімі калегамі
Стар. 4

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Летась высваталі, а сёлета пажанілі

На “Беларускім кірмашы ў Даўгаўпілсе” згулялі вяселле спадарыні Марыны і спадара Айгара ў народным стылі

Нядаўна ў канцэртнай зале Палаца культуры Даўгаўпілса з аншлагам прайшло гэтакія традыцыйнае фальклорнае свята — ужо ў чацвёрты раз, але ўпершыню ў статусе міжнароднага фесту народнай культуры. Удзельнічалі прадстаўнікі розных этнасаў і ансамблі з Латвіі, Літвы, Беларусі. Знакава ў тэмаю свята стала беларускае народнае вяселле.

У фае Палаца культуры гледачоў сустракала выстава з вырабаў, якія традыцыйна дарылі на вяселле. Было і тое, чым частавалі гасцей. Радавалі вока працы латгаліскіх і беларускіх рамеснікаў: плеценыя з саломкі сувеніры, тканыя паясы з Браслаўскага музея, кераміка Марыны і Яніса Сайкоўскіх, пляценне з лазы Віктара Кухальскага ды іншых майстроў, вязанне і шыво Кацярыны Бяловай і Эліты Паляковай. А як апетытна выглядала вэнджаніна і сала ад Андрэя Мэйера! Многім спадабаўся дэкупаж і вясельная фларыстыка ад “Давану фабрыкі” і Вольгі Дарожкі. Некаторыя з гэтых рамеснікаў, дарэчы, удзельнічалі і ў “Задзвінскім кірмашы” на фэсце “Славянскі базар у Віцебску”.

Навінкай “Беларускага кірмашы ў Даўгаўпілсе” стала і дабрачынная акцыя: узамен прынесенай кнігі на беларускай мове ці беларускага аўтара гасці атрымлівалі арыгінальныя магніцікі з лагаты-

На беларускім вяселлі ўсім весела, шмат творчасці і жывых імправізацый

пам фесту, вырабленыя маладымі людзьмі па праекце суполкі “Уздым”. Сцэнарый тэатралізавана-музычнай дзеі напісала Галіна Сантоцкая. У спектаклі былі задзейнічаныя ўсе творчыя гурты Цэнтра беларускай культуры і культурна-асветніцкай суполкі “Уздым”, а віншавалі маладых на вяселлі прыезджыя гасці —

ансамблі з Вісагінаса, Браслава, Краславы, Екабілса, Прэіляў і Ліваны. Вяселле ўпрыгожылі розныя абрады: журботныя зборы нявесты, рытуальнае выпяканне каравая, прыезд жаніха ды кпіны над сватамі з патрабаваннем выкупу, былі вясельныя, жартоўныя песні і віншаванні мала-

дзях. Усё гэта — на сцэне! Старэйшыя людзі, вядома ж, згадвалі пры тым сваё юнацтва, бацькоў, родную Беларусь. Дарэчы, вяселле не было толькі гульні: летась на “Беларускім кірмашы” славянку Марыну і латыша Айгара высваталі, а ў гэтым годзе васьмі пажанілі. Яны сапраўды цяпер сям’я. Шчасця вам, маладыя! → **Стар. 3**

ПАЗІЦЫЯ

Ідэалы варта бараніць!

Іван Ждановіч

Мінчанка Галіна Змушко і яе сяброўкі ўдзельнічалі ў антыфашысцкай навукова-практычнай канферэнцыі ў Іркуцку і сустракаліся там з актывістамі беларускай суполкі

Лёс звёў нас з Галінай Ігнатаўнай, калі ў рэдакцыі рыхтаваўся да друку артыкул яе брата Мікалая Дзенісевіча “Вайной абпаленае дзяцінства” (№28, 31 ліпеня 2014) — пра ўдзел беларускай дэлегацыі ў святкаванні 70-годдзя вызвалення Карэліі ад

фашыстаў. Брат і сястра былі ў вайну малалетнімі вязнямі аднаго з фінскіх канцлагераў. І яны палічылі важным данесці суродзічам, што пад час святкаванняў у Карэліі, на канферэнцыі была прынята важная рэзалюцыя: аб прызнанні створаных фінамі канцлагераў генацыдам насельніцтва. Прызнана і права былых вязняў тых канцлагераў патрабаваць ад фінскага ўрада кампенсацыйных выплат за нанесеную ім маральную і матэрыяльную шкоду.

Ды ці ж магчыма кампенсаваць грашыма здзекі й пакуты, перанесеныя тымі, хто выжыў у канцлагерах...

Размаўляючы з Галінай Ігнатаўнай, а потым і з яе братам-урачом, якога самога цяпер даймаюць розныя хваробы (гэткае пакутлівае “наследдзе бывшых часоў”), я зразумеў: энтузіястам, што шмат робяць дзеля патрыятычнага выхавання моладзі, важна таксама, каб нашы сучаснікі, “размораныя” жыццём без вайны, былі пільнымі. Каб памяталі, не забывалі, які жудасны твар у нацызму і фашызму, да чаго вядзе ўзвышэнне адных нацый ды ігнараванне, таптанне інтарсаў іншых. Як вядома, такія канфлікты могуць прывесці да велізарных ахвяр. На жаль, і суседняя Украіне ўжо ў нашым

часе не ўдалося іх пазбегнуць. Таму ветэраны, дзеці вайны, што прайшлі праз яе, хто памятае ўрокі гісторыі, гатовы дзяліцца жыццёвым досведам з нашчадкамі. Каб не дапусціць новых войнаў, забойстваў на нацыянальнай глебе. “Свае ідэалы трэба бараніць! — лічаць Мікалай Дзенісевіч і Галіна Змушко. — Вельмі дарагую цану давалася заплаціць чалавецтву, у тым ліку і беларусам, за перамогу над фашызмам. Мы тое можам засведчыць, выжыўшы ў вайну ў пекле канцлагера. Але прайшло амаль 70 гадоў пасля Перамогі, і тых, хто калісьці адолеў карычневую чуму, ужо вельмі мала.

Галіна Змушко

Таму ўзрастае пагроза, што нацысты ў нейкай краіне зноў прарвуцца да ўлады. Гэта не менш небяспечна, чым ліхаманка Эбала, што забрала ўжо тысячы жыццяў. Таму не трэба губляць пільнасць! → **Стар. 2**

ВЕСТКІ

Там, дзе лепш...

Максім Урбановіч

У гэтым годзе ў Беларусь пераехала жыць больш грамадзян, чым за гэты ж перыяд года мінулага

У народзе кажуць: рыба шукае, дзе глыбей, а чалавек, дзе лепш. Пра тое, што беларуская зямля з’яўляецца прывабнай для жыцця, сведчаць апошнія дадзеныя Нацыянальнага статыстычнага камітэта.

Паводле іх, колькасць насельніцтва Беларусі на 1 кастрычніка бягучага года склала 9 475 100 чалавек. У параўнанні з пачаткам года ёсць павелічэнне: амаль на 7 тысяч чалавек. За кошт чаго?

Па-першае, натуральнае змяншэнне насельніцтва ў студзені-верасні 2014 года запаволілася амаль на чвэрць і склала 1 545 чалавек. Па-другое, быў прыкметным міграцыйны прырост: за 9 месяцаў ён склаў 8 474 чалавекі — гэта на 605 чалавек, ці на 7,7 працэнта больш, чым летась.

У Мінску цяпер жыве каля 1 930 тысяч чалавек, у Мінскай вобласці — каля 1 407 тысяч, у Брэсцкай — каля 1 390 тысяч, прычым у гэтых трох месцах заўважны прырост насельніцтва. У астатніх жа рэгіёнах краіны колькасць жыхароў зменшылася. У Гомельскай вобласці іх цяпер каля 1 424 тысяч, у Віцебскай — 1 199 тысяч, у Магілёўскай — каля 1 071 тысячы, у Гродзенскай — 1 054 тысячы чалавек.

Нацыянальны статыстычны камітэт канстатуе, што за 9 месяцаў у краіне нарадзілася 89 241 дзіця, памерла — 90 786 чалавек. У параўнанні са студзенем-вераснем 2013 года колькасць зарэгістраваных шлюбаў у Беларусі зменшылася на 3,8 працэнта, як і разводаў (на 1,5 працэнта).

ЗЕМЛЯКІ

Афіцэр з душою паэта

Палкоўнік запасу Уладзімір Пятроў з Казахстана ў вершах выказвае любоў да роднай Беларусі

Напрыканцы лютага ў Астане, у Еўразійскім нацыянальным універсітэце імя Льва Гумілёва (ЕНУ), дзе размешчаны Цэнтр беларускай культуры, праходзіла сустрэча Пасла Беларусі ў Казахстане Анатоля Нічкасава са студэнтамі, выкладчыкамі, прадстаўнікамі беларускай дыяспары. “Адзінства і сяброўства народаў — залог росквіту краіны” — такой была тэма сустрэчы. Там я і пазнаёмілася з самадзейнымі артыстамі фальклорнага гурта “Вясёлка”, а таксама з палкоўнікам-паэтам Уладзімірам Пятровым. Усе яны — актывісты Нацыянальнага культурнага цэнтру “Радзіма”. Дарэчы, Уладзімір Іванавіч падлічыў, што меў ужо больш за 400 творчых сустрэч у розных аўдыторыях.

Аказваецца, гэты беларус-афіцэр ужо стаўшы ветэранам Узброеных сіл Казахстана пачаў пісаць вершы. І паспрыяла таму жанчына. Першы твор яго з’явіўся ў 1996 годзе “на заказ”, натхніла ж яго просьба блізкай сяброўкі Надзеі Валодзінай напісаць верш на яе імяніны. У знак удзячнасці сваёй музе і першы зборнік Уладзімір Пятроў выдаў праз тры гады пад назвай “Надзея”. Цяпер у яго ўжо 18 зборнікаў!

А пабачыў свет наш суродзіч

незадоўга да вайны, 15 снежня 1940 года, у горадзе Пружаны Брэсцкай вобласці. Ён быў не проста дзіцем вайны: у пару ліхалецця, калі бацька і маці сталі партызанамі, жыў у чужых людзей. Дарэчы, бацька яго ваяваў адважна, быў ушанаваны пазней ордэнам Чырвонага Сцяга. У ліпені 43-га нарадзіўся Сяргей Пятроў, брат Уладзіміра Іванавіча. Так сталася, што чужыя людзі, якія прытулілі малага Валодзьку

на час вайны, так да яго прывыклі, што бацькам пасля заканчэння вайны аддаць хлопчыка не хацелі, і давалося рабіць тое праз суд. Пра тое Уладзімір Іванавіч згадвае так: “Мне тады было 4 гады, памятаю толькі, як мяне ў нейкім вялізным пакоі перадавалі на руках шмат людзей. Калі данеслі да судзі, той пачаў... адзенне здымаць з мяне, каб пабачыць апошні доказ таго, што я — сын сваіх бацькоў: яны шукалі радзімку ў мяне пад каленам”.

Уладзімір Пятроў родам з Пружан

Вучыўся Уладзімір Пятроў аж у чатырох школах, і ў 1957-м закончыў першую Лінаўскую сярэднюю школу (пэўна, у тым жа Пружанскім раёне, цяпер гэта — аграгарадок Лінава. — Рэд.) ў 1960 па 1963 гады навучаўся ў Цюменьскім ваенна-інжынерным вучылішчы, закончыў яго з адзнакай. Служыў у Венгрыі, Беларусі, Чэхаславакіі... Любіў спорт, займаў у інжынерных войсках пасады ад камандзіра

ўзвода да намесніка начальніка штаба часці. У 1981-м Уладзімір Іванавіч паступіў у Цалінаградскі інжынерна-будаўнічы інстытут, закончыўшы які працаваў там выкладчыкам на ваеннай кафедрі. У чэрвені 2013-га стаў палкоўнікам Міратворчых сіл.

У яго было шмат творчых сустрэч са студэнтамі ды школьнікамі. У 2010 годзе, калі быў у Беларусі, у Гродзенскім дзяржуніверсітэце імя Янкі Купалы ў патрыятычным клубе

“Радзіма” сустрэкаўся са студэнтамі, выкладчыкамі. Сярод іншых твораў афіцэр-паэт чытаў землякам і такія свае радкі: “До боли в сердце все знакомо:/ Березка, вишенка у дома,/ На крыше — аист, в луже — гуси.../ Цветут сады на Беларусі!”. І летась, у 2013-м, там жа была яшчэ адна творчая сустрэча. Уладзімір Пятроў актыўна супрацоўнічае са СМІ, мае нават пасведчанне карэспандэнта газеты “Аскер”, дзе часта публікуюцца яго творы. Ён піша ў Казахстане пра родную Беларусь, у вершах выказваючы ёй сваю любоў. Прысвяціў вершы і беларускаму Песняру Якубу Коласу.

Працуе афіцэр-паэт на ніве вершаскладання плённа, шмат увагі надае самым значным падзеям у жыцці народаў, імкнецца апісаць іх паэтычнымі радкамі. Усхваляе тых, хто верны высокім ідэалам, нясе ў сэрцы любоў і дабрыву. А жыццёлюбства ў гэтым чалавеку столькі, што падзараджае ім і тых, хто слухае яго вершы. З ім можна і пасмяяцца, і гаварыць пра вельмі сур’ёзныя рэчы. Можна, гэта таму, што Уладзімір Іванавіч — і чалавек ваеннай прафесіі, і паэт адначасова?

Алеся Гасько,
г. Астана, Казахстан

ВЕСТКІ

Немагчыма заставацца ў баку

Іван Іванаў

Беларусь, Казахстан і Расія з 1 студзеня будуць жыць у прасторы Еўразійскага эканамічнага саюза, і беларускім суполкам тое таксама на карысць

Пра тое, што тры дзяржавы будуць уносіць сур’ёзныя змяненні ў свае заканадаўствы, гаварылася нядаўна ў Мінску, у ДOME Масквы, на канферэнцыі “Дзяржаўныя і муніцыпальныя закупкі: перспектывы супрацоўніцтва”. Яе ладзілі Урад Масквы і Міністэрства гандлю Беларусі. Госці з Масквы казалі: узаемадзеянне Масквы і Беларусі застаецца стратэгічна важным для расійскай сталіцы. Наша краіна — лідар у знешнеэканамічнай дзейнасці Масквы не толькі на постсавецкай прасторы, але і сярод іншых еўрапейскіх краін. І на прасторы Еўразійскага эканамічнага саюза кантакты ў розных сферах, у тым ліку гандлёва-эканамічнай, будуць пашырацца.

У новых умовах запатрабаваны рэсурсы беларускіх суполак з Расіі, Казахстана. Заслугоўвае ўвагі досвед беларусаў Цюмені па наладжванні гандлёва-эканамічных сувязяў між Беларуссю і заходнесібірскай рэгіёнам, спрыяюць кантактам суродзічы з Самары, Тальяці, Барнаула, Амурскай вобласці, іншых гарадоў і абласцей.

ПАЗІЦЫЯ

Ідэалы варта бараніць!

(Заканчэнне. Пач. на стар. 1)

Адна з апошніх паездак у Галіны Змушко і яе сябровак па працы ў грамадскіх арганізацыях “Мінскае гарадское аб’яднанне былых малалетніх вязняў фашызму” і “Узаемадапамога” была ў Іркуцк. Галіна Ігнатаўна прынесла ў рэдакцыю запрашэнне паддэвізам “Не фашызму!” на сваё імя ад арганізатараў Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі “Вялікая Айчынная вайна 1941-45 гадоў вачыма дзяцей — былых вязняў канцлагераў”.

Ладзілі канферэнцыю Міжнародны саюз былых малалетніх вязняў фашызму, а таксама Расійскі саюз былых непаўналетніх вязняў фашысцкіх канцлагераў і яго Іркуцкае аддзяленне пры падтрымцы Урада і Заканадаўчага сходу вобласці. Вядома ж, я расказаў, што ў Прыбайкалі актыўна дзейнічае Іркуцкае таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага, а заадно і напісаў пра гасцей з Беларусі кіраўніцы ІТБК Алене Сіпакавай. Тым і дапамог суродзічам сустрэцца. Алена адразу ж адпісала: “Усё гэта для нас цікава і карысна! Безумоўна, мы сустрэнемся з землякамі”.

З праграмы канферэнцыі, якая праходзіла 10-13 верасня, вынікае: наперакор

лёсу дзясяткі, сотні былых малалетніх вязняў фашысцкіх канцлагераў знайшлі ў сабе сілы годна жыць далей. На пленарным пасяджэнні грунтоўны даклад “Лёсы дзяцей мінулай вайны і дзяцей новых пакаленняў. Трагедыя не павінна паўтарыцца!” зрабіў член-карэспандэнт Расійскай акадэміі навук Мікалай Махутаў, ён — старшыня Міжнароднага саюза былых непаўналетніх вязняў фашызму. З вялікай увагай слухалі ўсе і даклад “Украінскі саюз вязняў — ахвяраў нацызму ў перыяды зберажэнні праўды пра вялікую перамогу”. Яго рабіў Маркян Дзямідаў, старшыня гэтага саюза, акадэмік Міжнароднай акадэміі навук экалогіі і бяспекі жыццядзейнасці. Ад Беларускай асацыяцыі былых непаўналетніх ахвяраў фашызму на канферэнцыі выступіла яе кіраўнік Ніна Лыч, гаварыла пра беларускі досвед “фармавання ў новых пакаленняў гуманістычных каштоўнасцяў і арыенціраў непрымання”. Пра дзейнасць недзяржаўных арганізацый Беларусі ў інтарэсах былых вязняў фашызму расказала Ангеліна Аношка, старшыня Міжнароднай грамадскай арганізацыі “Узаемадапамога” (Мінск).

Былыя вязні б’юць у нарат, не стамляюцца паўтараць

кіраўнікам розных дзяржаў, урадаў: абавязкова рана ці позна прыйдзецца адказаць за злчынысты супраць дзяцей і дзяцінства. Галіна Змушко прывезла з Іркуцка газету Міжнароднага саюза былых непаўналетніх вязняў фашызму “Судьба” з красамоўным загаловам на першай паласе “Скатыванне к фашызму?”. Гэта тэкст пра навукова-практычную канферэнцыю ў канцы мая ў Мінску, што прысвячалася 70-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У прыватнасці, на ёй Мікалай Махутаў, былы вязень фашызму, казаў: “Трэба памятаць, што скочванне да адкрытага нацызму, фашызму і сусветных войнаў займае вельмі няшмат часу — не больш 5-6 гадоў”. Змешчаны ў газеце і вялікі, на тры старонкі, надзвычай актуальны, востры па сваіх фармулёўках і насычаны яркавымі фактамі даклад старшыні Міжнароднага саюза былых непаўналетніх вязняў фашызму “Дзеці-вязні фашысцкіх канцлагераў супраць неафашызму (па матэрыялах Нюнбергскага працэсу)”.

Цэлая старонка ў вераснёўскім, 136-м нумары газеты Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага “Маланка” прыс-

Галіна Змушко і Марына Слаўгардская з маладымі суродзічамі ў Іркуцку

вечана сустрэчы іркуцкіх беларусаў з удзельніцамі антыфашыскай канферэнцыі ў Іркуцку: гэта былі Галіна Змушко з Мінска і Марына Слаўгардская з Улан-Удэ — яна ўраджэнка Віцебшчыны. Сустрэча праходзіла ў офісе ІТБК, доўжалася амаль тры гадзіны. “Галіна Ігнатаўна і Марына Васільеўна расказалі пра сябе, першая дзялілася сваім досведам правядзення “Урокаў мужнасці” — часцей яны праходзяць у школьных класах, — напісала Таццяна Сіпакава. — Цяжка, здавалася б, была тэма гаворкі з суродзічкамі — а пакінула вельмі добрыя ўспаміны, напоўніла сэрцы любоўю да жыцця. І ўвогуле нашыя госці вельмі добра выгляда-

юць: маладзей за свой узрост, рухавыя, светлыя розумы і вочы ззяюць!”. І Ганна Шадрына піша, што сустрэчу яна ніколі не забудзе, для яе гэтыя жанчыны — сапраўдныя гераіні: “Нягледзячы на цяжкія выпрабаванні, што выпалі на іх долю, яны і сёння поўныя энергіі, сілы, любові да жыцця і да людзей. Яны такія маладыя душой! Зносіны з імі для мяне — неацэнны досвед”. “Усмешкі гэтых дзяцей вайны — сапраўдны скарб. У іх ёсць і дабрыва, і сіла, і любоў. Вялікая любоў да жыцця”, — выказала ўражанні Наталія Багамаз. Анастасія Трыфанавіч, што “дзвепазітыўныя спадарыні-беларускі, абедзве 1938 года нараджэння, вельмі завадныя, з бляскам у вачах”.

Удзельнікі сустрэчы згадваюць, што Галіна Змушко кіруе ў Мінску хорам “Судьба”, і што пад час сяброўскай бяседы ў іх з’явілася шмат цікавых ідэй для супрацоўніцтва, абмену досведам.

Нехта з мудрых казаў: не стамляйцеся рабіць дабро — і тады жыццё ніколі не падае вам доўгім, шэрым і нецікавым. А яшчэ сумленным і душэўным людзям варта быць пільнымі, актыўна бараніць свае высокія ідэалы, каб смела глядзець у будучыню. Інакш можа стацца: гісторыя зробіць жудасную пятлю, зноў даўшы волю фашысцкім настроям, якія вырастаюць з нацыяналізму, і запатрабуе вельмі цяжкай “работы над памылкамі”...

СВЯТА

Дажынкі ўсім на радасць

Гімнам хлеба, старанным працаўнікам і беларускай культуры стала свята, якое ладзілі актывісты тальяцінскай суполкі “Нёман” ды іх сябры

Святкаваць у кастрычніку “Дажынкі” ў Тальяці — добрая традыцыя. Як вядома з гісторыі беларусаў, у апошні дзень жніва збіралася талака. Самая паважаная жанчына размяркоўвала жнеек па ніве, сама брала серп і пачынала жаць з песняй, якую ўсе падпявалі. Дажынкавы абрад у розных мясцовасцях меў свае асаблівасці. У некаторых, напрыклад, напрыканцы працы кожная жнія клала сваю жменьку для агульнага дажыначнага снапа. Хлебнай нівы, каб зрабіць такі сноп-Гаспадар, у Тальяці не знайшлі, аднак весела, сяброўскаю талакою актывісты грамадскай суполкі “Беларуская нацыянальна-культурная аўтаномія “Нёман” адзначылі Дажынкі ў Палацы культуры і тэхнікі. Адметнасцю сёлетняга свята стала выступленне беларускага гурта “Вячоркі” з Барнаула. Уявіце сабе: амаль 2 700 кіламетраў праехалі сябры, каб упрыгожыць наша свята! Спецыяльна запрасіла іх Людміла Дзёміна, кіраўніца “Нёмана”.

Беларускі гурт “Вячоркі” з Барнаула ўпрыгожыў Дажынкі ў Тальяці

далучылася са сваёй візіткай — песняй “Купалінка”, і таксама гучалі вядомыя беларускія песні.

У канцэрце ўдзельнічалі даўнія сябры і партнёры суполкі “Нёман”. З Ліцэя мастацтваў да сцэнічнай дзеі далучыўся харэаграфічны гурт “Ліцэй”, са Школы мастацтваў імя Балакірава і 4-й Дзіцячай музычнай школы — ансамбль “Дыез”, музыканткі Яўгенія Ніколенка, Улада Хаменка, Алёна Маліначка, Паліна Шакурская. Удзельніцы дзіцячага ансамбля беларускай песні “Зорачкі” Марыя Шылкіна і Валерыя Пыціна, якім толькі па шэсць гадоў, а таксама Алена Марозава чыталі вершы пра хлеб. Гучалі песні ў выкананні гурта хлопчыкаў “Стрижи”. Хораша выступілі Вадзім Нудзін (саксафон) і Вольга Уладзіміраўна Нудзінна (фартэпіяна), грала на флейце Маргарыта Дашкоўская, а Мікіта Антонаў на баяне выканаў беларускую песню “Ой, каля саду рэчанька”.

Ганаровым госцем свята быў

мэр гарадской акругі Тальяці Сяргей Андрэеў, які павіншаваў творчыя гурты і ўсіх гледачоў з святам. Згадваў, што нядаўна ёў вельмі смачны беларускі жытні хлеб — яго прывезла з Мінска тальяцінская дэлегацыя. З Мінскім аўтазавадам падпісана дамова, і хутка ў Тальяці паставяць 120 зручных гарадскіх аўтобусаў. Дарэчы, Сяргей Андрэеў родам са Смаленска, дзе жыве шмат беларусаў, таму яму блізка наша культура, звычай, ён — часты госць на беларускіх імпрэзах.

Цёплыя словы ўдзельнікам ды арганізатарам свята казалі прадстаўнікі мэр’і, устаноў адукацыі, тальяцінскай Думы, адміністрацыі Стаўрапальскага раёна, розных этнасуполак рэгіёна. Святотны канцэрт доўжыўся дзве гадзіны, вясёлай фінальнай песняй “Чарка на пасашок” яго разам завяршылі “Вячоркі” і “Купалінка”. А ўдзячныя гледачы ўсё не разыходзіліся, і давялося спяваць яшчэ “на біс”!

Такія свята — плён працы многіх

людзей. Таму Людміла Дзёміна ад імя тальяцінскай беларускай суполкі “Нёман”, Сафія Антоненка ад імя Алтайскай краёвай грамадскай суполкі “Беларускае зямляцтва на Алтаі” выказаюць вялікую падзяку ўсім, хто падтрымаў беларускія Дажынкі. Гэта, у прыватнасці, супрацоўніца Адміністрацыі губернатара Самарскай вобласці Надзея Осіпава, супрацоўнікі тальяцінскай гардумы, мэрыі, розных яе дэпартаментуў. Паклон кіраўніцтву абласнога Дома дружбы народаў, Палаца культуры і тэхнікі, старшыні праўлення Мардоўскага культурнага цэнтру Юрыю Дзёмкіну, вядучай Святлане Калеватых... Вялікая ў нас у Тальяці талака сяброў! Значыць, умеюць беларусы не толькі жыгта жаць ды аўтобусы рабіць. Умеем ладам-згодаю пайднаць людзей — на агульную карысць, усім на радасць. А прыедучь да нас беларускія аўтобусы — напішам!

Сяргей Шылкін, г. Тальяці

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Летась высваталі, а сёлета пажанілі

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Ролі ў вясельнай пастаноўцы выконвалі актывісты “Уздыма”, якіх варта падзякаваць ды згадаць. Невеста і жаніх — адпаведна Марына Варфаламеева ды Айгар Тутарс. Маці і Бацька нявесты — адпаведна Людміла Сінякова ды Валерый Амбросаў, яе Брат і Хросная маці — адпаведна Уладзімір Стасевіч і Галіна Сантоцкая. Свацця ды Сват — гэта былі Іна Валюшка ды Аляксандр Лапа, Каравайніца — Вольга Паўловіч. З боку жаніха такая “раскладка”: Маці і Бацька — адпаведна Жанна Бяляўская і Мікалай Паўловіч, а яго Сябар — Вадзім Сінякоў.

Гледачоў і ўдзельнікаў фесту “Беларускі кірмаш у Даўгаўпілсе” віталі першы намеснік старшыні гарадской думы Яніс Дукшыньскі, Генконсул Беларусі ў Даўгаўпілсе Віктар Гейсік, Генконсул Расіі Алег Рыбакоў, старшыня Саюза беларусаў Латвіі Вялянціна Піскунова.

Падзячныя граматы, сувеніры,

кветкі атрымалі ўсе самадзейныя артысты-ўдзельнікі фесту. З Даўгаўпілса гэта гурт народнай беларускай песні “Купалінка” (кіраўнік Вячаслаў Пятроў), танцавальны гурт “Лянок” (кіраўнік Алег Захарнеў), тэатральная студыя “Паўлінка” (кіраўнік Галіна Сантоцкая), фальклорны моладзевы гурт “Пралескі” (кіраўнік Анастасія Малышава). З Прэіліяў — “Рябинушка” (кіраўнік Святлана Сцяпанавіч), з Екабіліса — “Завіруха” (кіраўнік Вольга Прановіч), з Ліваны — “Узоры” (кіраўнік Яна Юзафовіч), з Краславы — “Куток” (кіраўнік Яўген Ільінец). Адзначаны і замежныя госці — ансамбль “Напанадворку” (кіраўнік Марына Сямёнава) з Браслава і ансамбль “Світанак” з Вісагінаса.

“Беларускі кірмаш у Даўгаўпілсе” ладзілі Цэнтр беларускай культуры і таварыства “Уздым” пры падтрымцы гарадской думы і Генконсульства Беларусі ў Даўгаўпілсе.

Жанна Раманоўская, кіраўнік Цэнтру беларускай культуры, г. Даўгаўпілс

Спадарыня Іна Валюшка ў ролі Свацці

Выстава і продаж традыцыйных вырабаў вясельнай тэматыкі

ВЕСТКІ

Мора незабыўнай памяці

Святлана Васілеўская

У Мінску ўшанавалі памяць пра афіцэра-падводніка Сяргея Дудко

Хоць сам Сяргей нарадзіўся 27 1969 года ў горадзе падводнікаў Севераморску, але ён беларус. Бацька яго, Уладзімір Сазонавіч, нарадзіўся пасля вайны ў Пінску, а маці, Соф’я Пятроўна (да замужства Гладун) родам з вёскі Невель Пінскага раёна. Вядома, што да пяці гадоў Сяргей і жыў зімой у гэтай вёсцы ў сваёй бабулі.

У памяць пра Сяргея Дудко, капітана 2-га рангу, старшага памочніка камандзіра, які загінуў разам з усім экіпажам атамнага падводнага ракетаноснага крэйсера “Курск” 12 жніўня 2000 года, адкрылася выстава дзіцячых малюнкаў “Мой падарунак Сяргею” ў мінскай школе №134. Свае творы туды перадалі вучні 134-й школы імя Сяргея Дудко з Санкт-Пецярбурга. У памяць пра экіпаж “Курска” ў школе прайшоў тэматычны канцэрт-рэквіем. Пра тое паведаміў старшыня Партызанскай раённай арганізацыі Мінскага аддзялення Беларускага саюза ваенных маракоў Уладзімір Качура.

Жыццё нашага суродзіча Сяргея Дудко, як і яго таварышаў-падводнікаў, абарвалася пры выкананні службовых абавязкаў. Дзень памяці Сяргея праводзіцца па ініцыятыве Беларускага саюза ваенных маракоў, якім кіруе контр-адмірал запаса Зыгмунд Жабко. У Мінск з Піцера прыехала маці падводніка Соф’я Дудко. Яна адкрыла экспазіцыю ў Беларускаму дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, прысвечаную экіпажу “Курска”, наведала Гістарычна-культурны комплекс “Лінія Сталіна”, дзе ёсць мемарыял мемарыял-помнік “Маракам зямлі беларускай — ад удзячнай Расіі”, створаны намаганнямі ветэранаў флота абедзвюх краін, дзіцячы клуб “32 румбы”.

Ветэран флоту Уладзімір Качура нагадаў, што Беларусь вядома ў гісторыі мараплавання як радзіма адважных і таленавітых ваенных маракоў. “Уся гісторыя рускага, а пазней і савецкага флоту пачалася з беларусаў. Першую субмарыну з метала спраектаваў у XIX стагоддзі Казімір Чарноўскі з-пад Бялынічаў, а першую металічную падлодку пабудавалі віцебчанін Карл Шыльдэр. На легендарнай “Аўроры” служылі ў розныя гады амаль 200 беларусаў”, — раскажа ён. Славу Бацькаўшчыне здабылі многія беларусы-падводнікі, кацёрнікі, марскія лётчыкі, артылерысты і мінеры надводных караблёў, марскія пехацінцы, якія ваявалі з ворагам на Паўночным, Балтыйскім, Чарнаморскім і Ціхаакіянскім флатах.

У Беларусі жывуць каля 200 тысяч былых маракоў, якія служылі ў розныя гады ў частках ВМФ СССР. З 1945-га ваенную службу на флоте прайшлі каля мільёна беларусаў. Звання Героя Савецкага Саюза ўдастоены 9 маракоў-беларусаў. 74 нашыя землякі атрымалі адміральскія званні. Цяпер на ўліку ў ваенкаматах Беларусі стаяць каля 150 тысяч ваенных маракоў усіх флотаў спецыяльнасціў.

ПАРАЛЕЛІ

Кнігі і выдаткі

Французкі пісьменнік Мішэль Луэ падзяліўся досведам сваёй працы з беларускімі калегамі

Сяргей Шычко

Мінскі “Кніжны салон” па традыцыі працягвае знаёмства з культурам, літаратурамі іншых краін. Нядаўна там можна было і на Чэхію паглядзець: праз прызму творчасці жываліца Аксаны Аракчэвай. З апошніх сустрэч — размова беларускіх пісьменнікаў і чытачоў з французскім літаратарам Мішэлем Луэ.

У творчым багажы гэтага празаіка і паэта — кнігі “Румынія”, “Берлін, адна сцяна, адна фуга, адно дрэва”, “Латарынгія”, “Рука ў водараснях”, “Каляды маленькага Рудога”, “Ліст з Карэі”, “Аксамітавымі крокамі: мае культурныя місіі ў іншай Еўропе”, “Японка з Прагі”, “Скрыпка снегу”, “Букавінскі анёл”, “Успаміны капелюша” ды іншыя, выдадзеныя ў Францыі. Дзве з іх былі намінаваны на прэстыжную Ганкураўскую прэмію — у 1988 і 1992 гадах. Але не гэтыя адзнакі ўразілі ў сустрэчы з Мішэлем Луэ...

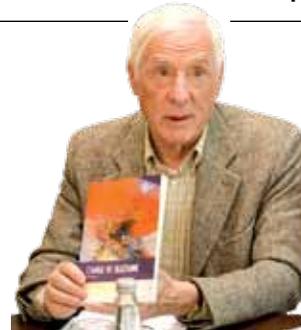
Увагу трымаў сам пульс размовы з гасцем, якую вялі пісьменніца, літлагідалянік газеты “СБ. Беларусь сёння” Людміла Рублеўская і перакладчыца Юлія Новік. “Кніжны

рынак і асоба пісьменніка” — такой была галоўная тэма ў размове. І пытанніў кітагалту “як у вас працягваецца пісьменніку, як выдаць кнігу”, не было. Іх апырэджіў сам Мішэль Луэ, расказаўшы пра ўласны досвед стасункаў з выдавецтвамі і чытачом. І ў Францыі такія ж праблемы, клопаты, як у нашай айчынай прасторы, ды і ва ўсім свеце. Сапраўдна літаратура прабіваецца праз масавыя кніжны “шырспажы”. А грошы выдавецтвы і кнігарні ўкладваюць у арганізацыю рэкламы, правядзенне сустрэч, стварэнне іміджу тых аўтараў і кніг, якія могуць захапіць больш шырокую, масавую свядомасць.

Культура і кніга — гэта тая духоўная складнікі быцця, якім трэба самім змагацца за жыццё, існаванне ў духоўнай і матэрыяльнай прасторах. Пра тое вобразна сказаў гасць і на прыкладзе сваёй дыпламатычнай працы: пасада аташэ па культуры ў пасольстве знаходзіцца на дзясятым месцы па запатрабаванасці... І ў французскага пісьменніка, які прыхаў у Мінск яшчэ і каб наведваць мясціны паражэныя напалеонаўскай арміяй на Беразіне, пад Барысавам, нягледзячы на знешнюю

паспяховаць, былі розныя часіны. Здаралася, па некалькі гадоў не выходзілі кнігі, а ўдачу прыносілі выпадковыя стасункі з выдаўцамі. Так што і ў Францыі мастацкая літаратура не з’яўляецца даходнай справай, а як для Мішэля Луэ — дык гэта суцэльны выдаткі, пра якія ён нават баіцца гаварыць сваёй жонцы. Канешне, ёсць пісьменнікі, іх няшмат, якія “зарабляюць на жыццё пярком”, а большасць выдае кнігі за ўласны кошт.

Гэта ні ў якой меры не прыніжае сутнасны мастацкія вышукі літаратараў, не пазбаўляе іх права і жадання выказацца па самых розных пытаннях развіцця жыцця, эвалюцыйных працэсаў у грамадстве. Зарабляючы грошы на дыпламатычнай ды іншых нівах, Мішэль Луэ абраў такі клопат у літаратурнай творчасці: раскаваць пра сваю родную Латарынгію, якая ў розныя часы належала розным дзяржавам, супаставіць яе з шырокім светам. Асабліва часта погляд пісьменніка скіраваны на Усход, у Японію. “Ідэнтнасць, якую стварае Мішэль Луэ, можна вызначыць як “аўстраэйскую” (усходнія тэрыторыі каралеўства франкаў пад

Пісьменнік Мішэль Луэ

час кіравання дынастыяй Меравінгаў), але таксама паглыбленую ў гісторыю, да якой аўтар, “чалавек Усходу”, як ён сам сябе называе, моцна прывязаны, — разважае адна з арганізатараў сустрэчы з пісьменнікам у Мінску перакладчыца Юлія Новік. — Памяць, якая ўяўляе, — вось як Мішэль Луэ вызначае стваральную функцыю. Паэтычная проза, кароткія раманы-ўводзіны і апаведы, поўныя лёгкага гумару, характарызуюць яго творчасць, якая існуе, у залежнасці ад спосабаў і абставін, паміж светлым і цёмным, імкнучыся да нечага накітавалт магічнага рэалізму. А яшчэ Мішэль Луэ — гэта бацька паэта Альсіда Мара і пляменнік мастака Эдмона Луэ.

Галоўны рэдактар часопіса “Полымя” Алесь Бадак, які таксама прымаў чынны ўдзел у дыскусіях і размовах, з задавальненнем канстатаваў напрыканцы: прозе Мішэля Луэ знойдзецца месца і на старонках беларускай літаратурна-мастацкай перыёдыкі. Яго шуканні ў іншых прасторах вартыя ўвагі і ў нашым нацыянальным свеце. Засталася перакласці творы пісьменніка на беларускую мову, а часопісам — надрукаваць іх.

ВЕСТКІ

Прэзентацыя ў Парыжы

Аліна Грышкевіч

У французскай сталіцы арыгінальна знаёмяцца з беларускім мастацтвам

У Парыжы дэманструецца праект “Art Zabor”. На агароджы беларускага пасольства прадстаўлены работы васьмі сучасных беларускіх мастакоў — удзельнікаў праекта: Аляксандра Дасужава, Віталія Дзенісенкі, Віктара Альшэўскага, Сяргея Каваля, Юрыя Якавенкі, Уладзіслава Стальмахова, Руслана Вашкевіча і Сяргея Грыневіча. На прэзентацыі праекта ў пасольстве Беларусі былі віцэ-прэзідэнт асацыяцыі “Сардэчна запрашаем у Францыю” Ніколь Парланж, былы пасол Францыі ў Беларусі Мірэй Мюсо, графіня Антуана Паскевіч — адна з нашчадкаў былых уладальнікаў Палаца Румянцавых-Паскевічаў у Гомелі.

Пасол Беларусі ў Францыі Павел Латушка на адкрыцці выставы адзначыў, што праект “Art Zabor” падарожнічае па Беларусі і ў розных краінах ужо два гады. Яго мэта — прадставіць беларускай і замежнай грамадскасці сучаснае выяўленчае мастацтва Беларусі. У будынку пасольства адбылося адкрыццё вернісажу графіка з Гродна Юрыя Якавенкі, аднаго з удзельнікаў праекта.

РЭХА ПАДЗЕІ

Паездка на зямлю продкаў

Удзельнікі гурта “Россияночка” з таёжнай вёскі Ермакі Цюменьскай вобласці сёлета ўпершыню пабылі ў Беларусі

У Фэсце мастацтваў беларусаў свету ўдзельнічалі амаль 40 творчых калектываў. Прыехалі выдатныя песенныя і музычныя гурты, салісты і дуэты, майстры народнай творчасці і фотамайстры, літаратары. Многія не раз бывалі ў Беларусі, некаторыя ж, як і артысты “Россияночки”, прыехалі на зямлю продкаў упершыню. Увогуле Расію прадстаўлялі 9 фальклорна-этнографічных ансамбляў. Непасрэдна мы праводзім спеўкі-рэпетыцыі ў Ермакоўскім Доме культуры, якім я кірую. Мясціны ў нас вельмі прыгожыя: шмат бяроз, кедры пры вёсцы растуць. Дабірацца ж нам з Вікулаўскага раёна нават да Цюмені, абласнога цэнтра, далёкавата: да райцэнтра па дарозе-трайвіцы больш за 60 кіламетраў, і потым яшчэ звыш 450. Калектыву ўжо 23 гады, і заўсёды ва ўсіх было запаветнае жаданне: пабываць на радзіме сваіх продкаў. Зразумела чаму: мы ж нашчадкі беларусаў-самаходаў, якія дайшлі ў Сібір з Магілёўшчыны, Гомельшчыны яшчэ ў канцы XIX стагоддзя. Спяваем тая беларускія песні, якія нам мамы і бабулі ў спадчыну перадалі. Імкнемся захаваць гэтую вялікую каштоўнасць. У нас беларускія традыцыі, абрады, святы, гаворка, песні перадаюцца з пакалення ў пакаленне.

І вось наша мара спраўдзілася! Нам выпай гонар прадстаўляць Цюменьскую вобласць і абласную грамадскую арганізацыю “Нацыянальна-

Удзельніцы гурта “Россияночка” з беларусамі розных краін на канцэрце пры Палацы спорту

культурнае таварыства “Аўтаномія Беларусь” на Фэсце.

12 верасня ў Мінску нас сустрэлі куратары Фэсту і Людміла Татарынцава, актывістка беларускай суполкі з Цюмені. Былі экскурсіі па Мінску. Горад заваяваў усіх прыгажосцю і чысцінёй! Увечар з іншымі гуртамі паехалі на радзіму Якуба Коласа, у вёску Акінчыцы, якая ўжо ўвайшла ў райцэнтр Стоўбцы. Пабылі ў хаце, дзе нарадзіўся Пясняр, вечарам выступалі ў аграмястэчку Стары Свержань. “Россияночка” выконвала іх, расчульваліся да слёз! Мы пачулі шмат цёпых слоў за тое, што збераглі і спяваем забытыя ў Беларусі песні. Людзі казалі: здорава, калі на прасторах Расіі памятаюць і шануюць мову беларускую, мову продкаў, спяваюць на ёй, чытаюць вершы класікаў. Нас прымалі вельмі добра, крычалі “бравы”

і прасілі спяваць яшчэ.

Спадалася на Фэсце насычаная экскурсійная праграма. Мы наведлі Музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, хадзілі па Мінску, пабылі ў Гістарычным музеі на адкрыцці выставы “Мы — беларусы!”. Шкадуем, што не паглядзелі Музей Янкі Купалы, ды маем надзею: можа калі і гэта ўдацца. Вялікі канцэрт Фэсту ладзіўся на пляцоўцы ля Палаца спорту ў Мінску. Колькі прыгожых, розных песень там гучала! Гурт “Россияночка” выконваў дзве самаходскія песні, і яшчэ салістка Алена Жарыкава вельмі прачула, душою праспявала “Цячэ рэчэнька”. Гледачы былі ў захапленні!

І быў Гала-канцэрт у Беларускай дзяржфілармоніі. Мы — лаўрэаты Фэсту ў намінацыі “Вакальны гурт”! “Россияночка” і выступала, і ўдзельнічала ў цырымоніі закрыцця свята.

Хочацца згадаць усіх 9 артыстаў

вельмі творчай сям’і, іх брат Аляксей Плюхін быў у ансамблі баяністам, але памёр, і цяпер у нас баяніст з Вікулава Ігар Уладзіміравіч Мохаў. У Басяковай Галіны Іванаўны (Чарнякова) бацькі — беларусы з Магілёўскай вобласці. І нарэшце, кірую ансамблем цяпер я, Вычужаніна Надзея Іванаўна (Гарбунова), бацькі з Магілёўшчыны. Цяпер усе ўдзельнікі “Россияночки” жывуць у Ермаках.

У плыні дзён, якія мы правялі на радзіме продкаў, адчувалі ўвесь час да сябе павагу, сустрэлі нас ветліва і гасцінна. Уважліва ставіліся да пажаданняў куратары Фэсту, суладна працаваў аргкамітэт. Жылі ў новым гатэлі “Спорт-тайм” з камфортам, смачна сталаваліся, усюды парадак і чысціня. Ну проста з’язджаць зусім не хацелася! З Мінска мы прывезлі і дыплом, і яркія ўражання, новыя кантакты, сувеніры, падарункі і метадычныя матэрыялы — для наступнай працы. Паездка для ўсіх удзельнікаў гурта стала яркай, уражлівай і незабыўнай. І так хочацца яшчэ пабываць на радзіме продкаў, напрыклад, на Магілёўшчыне ды Гомельшчыне, адкуль з нас родавыя карані.

Ад усіх удзельнікаў Фэсту і сябе асабіста выказваю падзяку арганізатарам. Дзякую за дапамогу ў вырашэнні ўсіх пытанняў па паездцы ў Беларусь нашым суродзічам з Цюмені Уладзіміру Шулю, Сяргею Яфімчыку, а таксама Алене Серабраковай з Вікулава. І Людміле Татарынцавай, якая ўсе дні была з намі побач.

Надзея Вычужаніна, кіраўніца Народнага вакальна-фальклорнага гурта “Россияночка”